

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Eldres råd		
Rådet for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne		
Hovedutvalg Natur		
Hovedutvalg Folk		
Formannskapet		
Kommunestyret		

Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2033 2. gangs behandling og godkjenning.

Kommunedirektørens forslag til vedtak

I henhold til plan- og bygningslovens § 11-15 vedtas kommuneplanens samfunnsdel for 2021-2033 for Inderøy kommune.

Planens kunngjøres og blir tilgjengelig på kommunens hjemmeside.

Vedlegg

- 1 KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2021- 2033 2.gangsbehandling..docx
- 2 Høringsuttalelse til kommuneplanens samfunnsdel
- 3 Kommunedelplanens samfunnsdel.docx
- 4 Kommuneplanens samfunnsdel, høringsuttalelser fra kulturenheten.docx
- 5 Vedr. 202112701-3 - Fylkeskommunens uttalelse - Kommuneplanens samfunnsdel 2021- 2033 - Inderøy kommune
- 6 Høringsuttalelse til kommuneplanens samfunnsdel 2021 - 2033 - Inderøy kommune
- 7 Statens vegvesens uttalelse til offentlig ettersyn - Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2033 - Inderøy kommune
- 8 Særutskrift 5053 - Kommuneplanens samfunnsdel - førstegangsbehandling
- 9 Fastsetting av planprogram for arbeidet med Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel

Bakgrunn

Plan- og bygningsloven § 11-2 Kommuneplanens samfunnsdel: Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. (...) Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

Kommuneplanens samfunnsdel er verktøyet for kommunens helhetlige planlegging. Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel skal kommunen vektlegge viktige utfordringer knyttet til samfunnsutvikling og synliggjøre de strategiske valg kommunen tar. Samfunnsdelen skal omhandle langsiktige utfordringer når det gjelder mål og strategier for kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon. Med andre ord kommunen som samfunnsutvikler og som tjenesteleverandør. Samfunnsdelen bør beskrive overordnede mål for både kommunesamfunnet og kommuneorganisasjonen. I tillegg beskrives satsingsområdene og vurdering av alternative strategier for å nå målene. Samfunnsdelen bør ta stilling til hvilke strategier kommunen vil legge til grunn i det videre arbeidet. Samfunnsdelen skal også gi grunnlaget for overordnede strategier i arealdelen. Kommuneplanens samfunnsdel skal forankres i FNs bærekraftsmål.

Kommunens gjeldene samfunnsdel ble vedtatt i 2017. I planstrategien vedtatt av kommunestyret den 24.08.2020 ble det bestemt at kommuneplanens samfunnsdel skulle ha en mindre revidering med oppstart i 2020. Det har vært nedsatt ei arbeidsgruppe bestående av både politikere og administrasjon, og samfunnsdelen har vært gjenstand for tema-sak i hovedutvalgene gjennom hele prosessen. Videre har det blitt gjennomført en digital innbyggerundersøkelse da pandemien har satt en stopper for ordinære møter og treffpunkter med innbyggerne.

Det ble vedtatt felles planprogram for kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel i kommunestyremøte den 07.12.2020. Det framgår av planprogrammet for revisjon av kommuneplanens samfunnsdel 2021-2033, at formålet med planarbeidet i kommunen er å planlegge på en slik måte at dette skaper bærekraft i samfunnet, både nå og i framtida.

Planlegginga skal bidra til samfunnsbygging som sikrer god folkehelse, gode levekår og verdige liv for innbyggerne, og til at Inderøy også i årene framover er en attraktiv kommune både å bo i og å besøke.

Kommunestyret har kommet med noen forslag til nye prioriteringer av formål og strategier. Dette har resultert i at det er lagt mer vekt på FNs bærekraftsmål, gjennomgående tema "Folkehelse, Miljø og klima og Mangfold". Det er også er tydeligere fokus på barn og unge, blant annet gjennom medvirkning av ungdomsrådet og i samarbeid med folkehelseprosjektet «Ung i lag» og «Leve hele livet».

Kommunal planlegging er et sentralt virkemiddel i utøvelsen av kommunens rolle som samfunnsutvikler, tjenesteyter, myndighet, arbeidsgiver og som lokalpolitisk arena. Gjennom planprosessene skal det utformes samfunns mål og strategier som skal være retningsgivende for kommunal innsats på ulike områder framover, og som samtidig skal legge til rette for framtidens rett og bærekraftig arealbruk.

Vurdering

Den gjeldende samfunnsdelen ble vedtatt av det forrige kommunestyre i 2017. Nytt forslag til planstrategi for kommunestyreperioden legger opp til en revisjon av denne med tanke på viktige tema som har kommet opp de siste årene, spesielt aktuelt er klima, folkehelse og miljø. Revisjonen vil også gi det nye kommunestyret anledning til å endre/foreta nye prioriteringer av formål og strategier. Det er ikke lagt opp til revisjon av handlingsdelen i denne kommunestyreperioden.

Etter at den kommunal planstrategien var vedtatt, ble det også vedtatt felles planprogram med kommuneplanens arealdel. Samfunnsdelen skal gi føringer for kommuneplanens arealdel, for eksempel folketallsutvikling, boligbehov og utbyggingsmønster.

I utkast til ny samfunnsdel har folkehelse og klima/miljø fått et sterkere fokus. Når det gjelder folkehelse, ble kommunedelplan for folkehelse vedtatt i 2014. Inderøy kommune ønsker at folkehelse skal være et overordnet tema som synliggjøres og involveres i alle vedtak og tjenester i kommunen. Kommunens visjon om helse i alt vi gjør skal innarbeides i alle enhetenes planer med målsettinger og tiltak.

Det andre hovedtema i samfunnsdelen er miljø og klima. Kommunen vil ha en viktig rolle framover i forhold til de globale klima- og miljøutfordringene som krever omstilling til det grønne skiftet. Inderøy kommune har vedtatt Miljøplan i 2015 som er et viktig redskap for å ta vare på og gjennomføre tiltak innenfor miljø og klima. Planens mål og tiltak samt kommunens ansvar i det grønne skiftet skal befestes og synliggjøres i samfunnsdelen.

Offentlige instanser sine høringsinnspill:

Statsforvalteren:

Statsforvalteren har mottatt ovennevnte kommuneplan til uttalelse. Under følger innspill til planen på Statsforvalterens ulike fagområder:

Overordnede føringer

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens viktigste overordnede styringsdokument, og en av de få lovpålagte planoppgavene kommunen har. I denne skal kommunen ta utgangspunkt i utfordringene og mulighetene som er identifisert i den kommunale planstrategien, sette langsiktige mål og legge strategier for kommunen som helhet og for kommunen som organisasjon. Budsjett og økonomiplan med handlingsdel, og all sektorplanlegging bør springe ut fra og forankres i samfunnsdelen. En treffsikker og handlingsrettet samfunnsdel bidrar til bedre og mer helhetlig planlegging for bærekraftig utvikling, er et anvendbart verktøy for strategisk styring og styrker medvirkningen i den politiske styringen. Dette er hovedhensiktene med samfunnsdelen.

Vi ser at Inderøy kommune har gjort en grundig jobb med samfunnsplanen hvor det også vises til hvordan den griper inn i hele det kommunale plansystemet. Samfunnsplanen bygger videre på nasjonale retningslinjer, FNs bærekraftsmål og Trøndelagsplanen. Dette viser at kommunen tar med seg de nasjonale og regionale forventningene i planleggingen.

Samfunnsdelen har en ryddig struktur med visjon, verdier, overordna målsetninger, overordna prioriteringer, gjennomgående tema og innsatsområder, hvor det for hvert område er listet opp hovedmål, delmål og hvilke planverk som utgjør handlingsdelen. Dette gir god sammenheng i samfunnsdelen og det er tydelig hvilken plass den har i plansystemet, men de ulike kategoriene kan være noe krevende å sortere fordi strukturen er kompleks. Overordna målsetninger, prioriteringer og gjennomgående tema er kategorier som kan forenkles noe. Hovedmål og delmål er spisset ved revideringen av samfunnsdelen, og kommunen har ved formuleringene gjort det lett å forstå hva som menes.

Inderøy kommune har jobbet godt med medvirkning hvor arbeidstakere er blitt engasjert i å utarbeide planforslag som så er sendt til politisk behandling. Det er gjennomført arbeidsverksted med politikere i kommunestyret. Barn og unge er også involvert gjennom et folkehelseprosjekt. Til sist er innbyggerne invitert via SMS til å delta på en Quest-back i forbindelse med høringen av planforslaget. Planen er slik gjort lett tilgjengelig for befolkningen.

Noen av de største utfordringene i vår tid som løftes fram av regjeringen med flere, og som også statsforvalteren setter søkelys på, er demografiutfordringer og utenforskap. Dette er en sammensatt og komplisert utfordring som peker mot behov for et kompetanseløft. Flere eldre og mange personer i

utenforskap påvirker kommuneøkonomien negativt. Disse utfordringene kommunen står overfor krever innovative og tverrsektorielle løsninger. Dette må til for å fortsatt sikre at kommunen kan gi gode og likeverdige tjenester for innbyggerne i fremtiden. Kommunen må redusere utenforskap, sikre barn og ungdom gode oppvekstvilkår og legge til rette for et aldersvennlig samfunn. En positiv samfunnsutvikling legger et godt grunnlag for en sunn og bærekraftig kommuneøkonomi. Det er viktig at samfunnsplanen blir et godt overordnet planverk for kommunen som bidrar til dette.

Samfunnsplanen til Inderøy belyser disse problemstillingen og har beskrevet hovedmål og delmål innenfor ulike innsatsområder. Spesielt legger vi merke til satsingsområdet «Inderøy som samarbeidspartner», hvor kommunen belyser viktigheten av samhandling mellom kommuner og regionråd innenfor de fleste fagområder. Kommunen har evnet å konkretisere en del av målene slik at de i ettertid kan måles og evalueres. Dette er en styrke i samfunnsplanen. Et bra trekk er det også at det for hvert satsningsområde vises til hvilke planer i handlingsdelen som berøres av målene.

Med et kritisk blikk på satsningsområdene vil vi påpeke at det økonomiske aspektet ved hovedmål og delmål er lite belyst. Alle virkemidler for å nå et mål, vil også ha en økonomisk side, og flere av målene Inderøy kommune har valgt ut har kostnadsdrivende elementer i seg. Likevel er det kun de to siste innsatsområdene, «Kommunen som organisasjon» og «Inderøy som samarbeidspartner», som viser til budsjett og økonomiplanen.

Landbruk

Det er en overordna målsetting at Inderøy skal være en bærekraftig og mangfoldig kommune i hjertet av Trøndelag. Som en viktig landbrukskommune bør landbrukets posisjon gjenspeiles i kommunens overordnede planer.

Vi har merket oss fra planstrategien at det skal legges opp til en god og framtidsrettet utvikling uten at man kommer i konflikt med klimahensyn, folkehelse, universell utforming, jordvern, naturvern, kulturminner- og landskap m.m. Dette følges opp i samfunnsdelen gjennom mål for langsiktig arealplanlegging: Ta vare på og videreutvikle arealene både på sjø og land for kommunens innbyggere, og kulturlandskapet skal være kommunens varemerke gjennom aktiv bruk. Herunder skal kommunen ha en restriktiv holdning til planer som ikke er i tråd med overordna plan, og sørge for at dyrka jord holdes i hevd. Utbyggingsområder skal ha høg utnyttingsgrad. Arealet skal bære preg av en livskraftig landbruksnæring, og en skal unngå nedbygging av dyrka jord. Dette er positivt. Det understrekes at det vil være en utfordring å utvikle nære sentrumsfunksjoner samtidig som jordvernet ivaretas. Det vil derfor være viktig at det settes søkelys på å etablere klare retningslinjer for arealbruken, ikke minst gjennom fokus på fortetting og kompakte sentrum med vekst innover og ikke utover.

I brev fra landbruks- og matminister Bollestad og kommunal- og næringsminister Astrup datert 8.1.2021 understrekes det at jordvern er en viktig faktor for å nå FNs bærekraftsmål. De skriver bl.a.: «Kommunene må bruke sin kunnskap om lokale og regionale forhold til å prioritere og følge opp bærekraftmålene i arealplanleggingen, i tråd med regjeringens politikk. Dette arbeidet favner bredt, og involverer mange sektorer. Bærekraftmålene dreier seg bl.a. om å utrydde sult, oppnå matsikkerhet, utvikle bærekraftige byer og lokalsamfunn, samt å arbeide for en verden uten landforringelse. I Norge er jordvern en viktig del av arbeidet for å nå målene.»

Kommunen har med bakgrunn i bl.a. aktive og bevisste reiselivsbedrifter oppnådd status som Bærekraftig reisemål (2016 og 2019/2020). Vi er opptatt av at kommunen i sitt planverk legger gode og langsiktige strategier til grunn for å opprettholde og utvikle både det tradisjonelle landbruket og tilleggsnæringer basert på landbrukets ressurser. Dette vil være viktig bl.a. for å oppnå bærekraftmålet «ansvarlig forbruk og produksjon», som er ett av de fire bærekraftmålene kommunen har fokus på.

Det pekes på at det er en utfordring å sikre befolkningsvekst og bosetting i hele kommunen. I tillegg til å ta vare på arealressursene for landbruksproduksjonen, vil det også være viktig å ivareta den

menneskelige innsatsfaktoren i landbruket. Strukturrasjonaliseringen i landbruket har ført til færre og større enheter. I en del grender er det få gårdsbruk i aktiv drift igjen, samtidig som det skjer en sentralisering og effektivisering av infrastruktur som butikker, skoler o.a.. Inderøy har vært en foregangskommune når det gjelder å utvikle spennende tilleggsnæringer og reisemål - ikke minst gjennom suksesshistorien «Den Gylne Omvei». Det jobbes nå med tanker om å utvikle flere tilbud til gjester som kommer sjøveien via Trondheimsfjorden. Framtiden for bygdene vil i stor grad avhenge av at man klarer å opprettholde et aktivt landbruk og at man får utnyttet potensialet som er knyttet til både tradisjonell landbruksdrift og til utvikling av flere reiselivstilbud og lønnsomme tilleggsnæringer.

Inderøy har i tillegg til jordbruksarealer også betydelige skogarealer. En tydelig skogarealpolitikk som ivaretar de viktigste og mest produktive skogarealene vil være viktig for økt verdiskaping og ikke minst karbonbinding i skog. Vi viser i den forbindelse til Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, som trådte i kraft 28.9.2018, hvor det bl.a. går fram at kommuner skal innarbeide tiltak og virkemidler som reduserer utslipp av klimagasser.

Helse og omsorg og Barn og unge

Samfunnsdelen innledes med Visjonen «Best – i lag», som uttrykker at lokalsamfunnet utvikles sammen med befolkningen. For selve revideringsarbeidet er det oppgitt at pandemien har satt begrensninger, men kommunen har likevel gitt barn og ungdom tilrettelagt mulighet for medvirkning. Denne prosessen har vært samkjørt med prosessen for folkehelseplanen og et involveringsprosjekt med tema forebygging av rus og styrking av psykisk helse. Ungdommens ønsker om sosiale møteplasser, bedre transportmuligheter og tilgjengelige voksne må forstås i et slikt perspektiv, men er ikke mindre gyldige for arbeidet med samfunnsdelen av den grunn. Kommunen har lyktes med å ta innspillene inn i hovedmål og delmål og innleder ambisiøst i første hovedmål: «Inderøy skal være den beste kommunen å være ungdom i, med fokus på møteplasser og tilgjengelige voksne som bryr seg.»

Folkehelse:

Folkehelse er, sammen med miljø og klima, og mangfold, satt som gjennomgående tema. Kommunen har rollen som folkehelsemyndighet og skal ta helsehensyn i all planlegging. I tillegg til samfunnsdelen har kommunen en egen kommunedelplan for folkehelse.

Et delmål er å legge til rette for frivillighetens satsing på møteplasser og fysisk og sosial aktivitet. Samfunnsdelen kunne likevel hatt større fokus på fysisk aktivitet i befolkningen. En av tre i aldersgruppen 20-85 år oppfyller Helsedirektoratets anbefalinger. Derfor kunne kommunen, ved delmål i samfunnsdelen, gitt fysisk aktivitet mer oppmerksomhet. Kommunen har en rolle som aktør jf. handlingsplanen for fysisk aktivitet. Sammen om aktive liv. I handlingsplanen er det lagt vekt på at bruk av mange ulike virkemidler kan øke aktivitetsnivået i befolkningen. Temaet bør være sentralt i arbeidet med kommunedelplanen for folkehelse. Der må også kommunens arbeid for god psykisk helse i den voksne delen av befolkningen, samt forebygging av rusbruk beskrives. Utjevning og sosiale ulikheter er gitt mer tydelig oppmerksomhet i samfunnsdelen.

Helse og omsorg:

Målene for helse- og omsorgssektoren er konkrete i innhold, men har likevel preg av å være generelle for sektoren. Særlig kunne det vært et delmål i samfunnsdelen knyttet til tjenestene som utøver psykisk helse- og rusarbeid.

Kommunen har hatt fulle lister hos fastlegene, men ved nye tilsetninger denne våren vil kapasiteten bli klart bedre. At kommunen har lyktes med rekruttering er positivt og viser at Inderøy kan være en attraktiv kommune å arbeide i.

Andelen eldre vil i årene fremover øke mest i gruppen 80-89 år, og det vil frem mot 2030 være nesten 200 flere i aldersgruppen. Samtidig forventes en nedgang i andelen yrkesaktive. Aldersbæreevnen er forventet å være 2,5 i 2030 og 2,0 i 2040. Dette utfordrer bærekraften i tjenestene. Kommunen oppsummerer utfordringsbildet på en god måte og peker på behov for tjenesteutvikling, sikring av

kompetanse, bruk av ny teknologi, samt økt mestring som kan gi utsatt tjenestebehov. I hovedsak er dette videreført i målene, hvor et mål er å: «Jobbe for et aldersvennlig samfunn slik at eldre mennesker kan delta, leve aktive liv og bevare sin selvstendighet så lenge som mulig.» Begrepsbruken er hentet fra kvalitetsreformen for eldre - Leve hele livet. I arbeidet med å implementere reformen bør kommunen forankre føringene i sitt planverk. Statlige tilskuddordninger kan fremover bli knyttet til om denne forankringen er på plass. Statsforvalteren kan bistå med råd i det videre arbeidet med Leve hele livet. Kommunen må i kommunedelplanen for helse og omsorg beskrive hvordan sektoren skal utvikles videre.

Leve hele livet er ikke en reform kun for helse- og omsorgstjenestene. Utviklingen av et aldersvennlig samfunn må skje tverrsektorielt, slik at de eldre både får bedre helse gjennom folkehelsearbeidet og ved at samfunnet innrettes på en måte som gjør det enklere å greie seg uten tjenester fra det offentlige. Universell utforming er et viktig element i arbeidet for et aldersvennlig samfunn. De eldre er den største gruppen som har nytte av god tilgjengelighet. At boliger er tilrettelagt og egnet for eldre og ligger med nærhet til muligheter for handel, tjenesteyting og sosiale møteplasser, vil kunne bedre både de eldre sin mestringsevne og bærekraften i tjenestene. Slik er arbeidet for et aldersvennlig samfunn koblet til det boligsosiale arbeidet og arealplanleggingen.

Boligsosialt arbeid:

Under innsatsområdet langsiktig arealplanlegging er det et delmål å legge til rette for varierte boformer i alle grender med fortetting i sentrumsområdene. Kommunen har ikke utover dette, i samfunnsdelen, vist frem ambisjonene for det boligsosiale arbeidet. Det finnes en boligsosial handlingsplan, men forankringen i samfunnsdelen kunne vært tydeligere. Strategien Alle trenger et trygt hjem og ny boligsosial lov peker begge på kommunens ansvar for det boligsosiale arbeidet og at dette krever kunnskap om boligbehovet i befolkningen. Gjennom arealplanleggingen kan kommunen styre antall boliger, boligtyper, størrelse og samtidig arbeide for best mulig fysiske omgivelser som sikrer god helse og sosial bærekraft. Sammenlignet med både fylkes- og landsgjennomsnitt er det i Inderøy færre familier med vedvarende lavinntekt og færre som familier som bor trangt. Kommunen bør likevel være tydelig på sin rolle som tilrettelegger for dekning av boligbehovet. Husbankens boligsosiale monitor gir tilgang til tall for barn i lavinntektsfamilier i leieboliger og som bor trangt, samt tall for uføre voksne som bor hos sine foreldre eller leier bolig.

For disse tre indikatorene har det nasjonalt vært en økning, mens Inderøy har lyktes med å få til en positiv nedgang og har nå en lavere prosentandel enn landsgjennomsnittet.

Oppvekst:

For ungdomsskoleelevene er det en høy andel (44 %) som daglig har mer enn 4 timer skjermtid utenfor skoletiden. Det kan ha sammenheng med at færre (37%) er fornøyd med treffsteder, enn hva tilfellet er for fylkes og landsgjennomsnitt. Innspillene til planen fra de unge speiler dette.

Innen oppvekstsektoren er det god bredde i målsetningene. For opplæringsområdet fremgår det at elevene skal ligge på eller over nasjonalt nivå ved nasjonale prøver i lesing, skriving og regning. Dette er en uheldig måte å formulere mål knyttet til elevenes mestringsnivå på. I stedet for å sammenligne seg med et nasjonalt gjennomsnitt, bør kommunen følge utviklingen for egne elever over tid, og heller ha en målsetting om at andelen elever på de laveste mestringsnivåene skal gå ned, og være så lav som mulig. Ambisjonen for alle kommuner bør være å få andelen elever på laveste mestringsnivå ned mot null, og da blir en målsetting om å ligge på et nasjonalt gjennomsnitt lite ambisiøst.

Delmålene om at det skal være et godt psykososialt leke- og læringsmiljø, og at det for skoler og barnehager skal satses på samarbeid med hjemmet, på tvers med andre kommunale tjenester som helsestasjon, samt med ressurser i lokalsamfunnet, kan gi gjensidig forsterking og måloppnåelse. I tillegg kan samhandlingslinjene bidra til at kommunen oppnår delmålet om tidlig innsats for de som trenger det. Sektorplanleggingen blir arenaen for å utvikle tiltak og virkemidler.

En stor andel av de minste barna går i private barnehager. Kommunen må gjennom avtaler og rutiner for samarbeid, sikre at også barna i private barnehager inkluderes i arbeidet med å nå mål og delmål.

Selv peker kommunen på etablering av et helhetlig skoleløp fra barneskole til videregående i tilknytning til Akset kultur- og skolesamfunn, og at det gir mulighet for ny samhandling. Dette er også i tråd med intensjonen/ideologien i barnevernreformen (omtalt som Oppvekstreformen) som trer i kraft 1. januar 2022. Særlig er det en forventning om at også andre sektorer enn oppvekst, skal være tydelig koblet på arbeidet med identifisering og innsats for utsatte barn og unge, før de får behov for ordinære barnevernstjenester. Oppvekstreformen innebærer økt finansierings- og fagansvar for kommunene, og kommunen må gjøre nødvendige reformforberedelser.

For de mest sårbare kan overgangen mellom barnehage og skole, samt overgangen mellom de ulike trinnene i grunnopplæringen være krevende. Et delmål som handler om sikring av slike overganger, ville økt bevisstheten om risikoen, og redusert mulige konsekvenser for denne målgruppen.

Andre planer:

Under innsatsområdet samfunnssikkerhet og beredskap vises det til sektorvise planer, men hverken i samfunnsdelens mål eller i planstrategien er det opplysninger om smittevernplan eller plan for helsemessige og sosial beredskap. Det er heller ikke i samfunnsdelen mål som omhandler oppdagelse og reduksjon av vold i nære relasjoner. Ved å løfte temaene opp som delmål også i samfunnsdelen, kan kommunen øke oppmerksomheten på viktige områder.

Kommunen har en trafikkisikkerhetsplan som rulleres jevnlig. Det er i samfunnsdelen oppmerksomhet på at gang- og sykkelvei ikke bare bedrer trafikkisikkerheten, men også mobiliteten, spesielt for barn og unge.

Samfunnssikkerhet

Samfunnssikkerhet og beredskap er ett av innsatsområdene i denne kommuneplanen, der både mål og handlingsdel for arbeidet er inkludert. Dette er et godt grep for å synliggjøre kommunens fokus på samfunnssikkerhet og beredskap.

Sivilbeskyttelsesloven § 14 og § 15 sier at kommunen skal ha en oppdatert helhetlig ROS-analyse og beredskapsplan basert på denne. I Inderøys kommuneplan trekkes beredskapsplanverk og rutiner for oppdatering av dette fram, samt samarbeid med nabokommuner, sektormyndigheter og beredskapsråd. Dette er veldig positivt og eksemplifiserer hvordan kommunen skal jobbe systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhet og beredskap, som er et krav i forskrift om kommunal beredskapsplikt § 3.

I planen vises det til noen samfunnssikkerhetsutfordringer i kommunen. Samtidig er miljø og klima et gjennomgående tema i planen. Her kunne det i enda større grad vært en kobling mellom klimaendringer, hvordan dette utfordrer risikobildet og hvordan kommunen framover skal jobbe med klimatilpasning. Iht. statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning skal kommuneplanens samfunnsdel inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier. I kommuneplanens samfunns- og handlingsdel, samt andre relevante planer, bør kommunen basert på lokale forhold, videre vurdere hvordan endringer i klima kan påvirke blant annet samfunnssikkerhet og kritisk infrastruktur og hvordan dette skal følges opp.

Statsforvalteren ønsker Inderøy lykke til i den videre planprosessen og med det videre arbeidet med å oppnå de målsettingene kommunen har satt seg.

Trøndelag Fylkeskommune

«Vi viser til uttalelse datert 18.03.2021. Kommuneplanens samfunnsdel for Inderøy kommune er sendt på høring og offentlig ettersyn.

Kommuneplanens samfunnsdel ble forrige gang vedtatt i 2017. Det er lagt opp til en begrenset revidering av samfunnsdelen med fokus på klima/miljø, folkehelse og mangfold som gjennomgående tema.

Regional forankring

Det er positivt at det blir vist til Trøndelagsplanen 2019-2030 og regional planstrategi 2020-2023. Som kommunen er kjent med er vi ferd med å utarbeide regional plan for arealbruk og en regional plan for kulturminner. Vi vil også trekke fram Kompetansestrategi for Trøndelag, med tilhørende kunnskapsgrunnlag, Regional strategi for klimaomstilling, Kulturstrategi for Trøndelag – Balansekunst og Strategi for innovasjon og verdiskaping i Trøndelag, med handlingsprogram, som sentrale regionale føringer for videre arbeid.

Gjennomgående tema og innsatsområder

Kommuneplanens overordnede og gjennomgående visjon skal fortsatt være «Best – i lag.» Gjennomgående tema skal gjenspeiles i målsettingene i samfunnsplanens innsatsområder. Det er tre gjennomgående tema i planen:

- ✓ Folkehelse
- ✓ Miljø og klima
- ✓ Mangfold

Samfunnsdelen har åtte innsatsområder. Disse blir presentert med status og utfordringer for hvert tema, og hovedmål og delmål. Det blir også vist til hvordan innsatsområdet er forankret i annet planverk.

Innsatsområder:

- ✓ Befolkning og levekår
- ✓ Verdiskaping og næringsliv
- ✓ Kultur og nærmiljø
- ✓ Langsiktig arealplanlegging
- ✓ Samfunnssikkerhet og beredskap
- ✓ Kommunale tjenester
- ✓ Kommunen som organisasjon
- ✓ Inderøy som samarbeidspartner

Under hvert innsatsområde vises det til i hvilke andre kommunale planer det skal følges opp. Dette viser videre forankring av samfunnsdelen i resten av kommunens planverk.

Medvirkning

Ifølge planforslaget har pandemien gjort folkemøter og samlinger vanskeligere og til dels uaktuelt å gjennomføre. Vi forstår det er krevende, men vi har sett gode eksempler på kommuner som har gjennomført gode medvirkningsopplegg digitalt og gjennom andre arenaer enn tradisjonelle folkemøter. Her har de klart å få med flere folk enn gjennom de tradisjonelle kanalene, så det kan være verdt å ta med seg til senere medvirkningsopplegg.

Det er positivt at politikerne i kommunestyret har blitt involvert gjennom arbeidsverksted. Å ha både politikere og representanter fra administrasjonen i ei arbeidsgruppe/referansegruppe er et godt grep for forankrer planen både politisk og administrativt.

Barn og unge har deltatt i prosessen gjennom arbeidet med planprogram for folkehelsearbeid som startet opp i 2020. Her har det vært kjørt dialogkafe for ungdom. Det virker som et godt grep å samkjøre medvirkning på folkehelseprosjektet og samfunnsdelen. Det er en styrke for planen at ungdom har blitt godt involvert. Planen har også et godt ungdomsavtrykk med flere mål og tiltak rettet mot ungdom. Da gjenstår det å få til god medvirkning når planen skal realiseres.

Demografi

Inderøy har en befolkningsprognose som de siste årene har variert mellom svak reduksjon og svak økning. Selv om det ikke forventes en stor nedgang i folketallet er det likevel noen demografiske utfordringer for kommunen. Andelen eldre øker, samtidig som det forventes en svak nedgang av barn grunnskolealder og nedgang i den arbeidsdyktige arbeidsgruppen. En av utfordringene som blir trukket frem er redusert tilgang på fagkompetanse med færre i yrkesarkiv alder. Det er positivt at kommunen vil bistå næringslivet for å sikre nok og rett arbeidskraft.

Inderøy som samarbeidspartner

Det er positivt at Inderøy som samarbeidspartner er et eget innsatsområde. Selv om Inderøy er en selvstendig kommune løses likevel mange av utfordringene kommunen har på tvers av kommunegrensene og det er sånn sett bra at Inderøy har mål for samarbeidet med nabokommunene. Det er også positivt at samarbeidsprosjektet Innherredsbyen blir trukket frem.

Langsiktig arealplanlegging

At arealstrategier blir en tydelig del av samfunnsdelen er et godt grep for å synliggjøre sammenhengen mellom de langsiktige utfordringene og mulighetene kommunen har, og hvilke følger det gir for arealpolitikken. Planforslaget har et bevisst forhold til arealbruk, og det er sammenheng mellom intensjonene i samfunnsdelen og de førende prinsippene for arealbruk. Dette vil igjen gi viktige føringer når Inderøy kommune skal revidere sin arealdel. Kommunen peker spesielt på to utfordringer: Det ene er å utvikle nære sentrumsfunksjoner samtidig som jordvernet ivaretas. Det andre er å få til en god strandsonopolitikk i forhold til gjeldende plan- og lovverk. Det er bra at Inderøy har et bevisst forhold til disse utfordringene.

Folkehelse

Samfunnsdelen har tre gjennomgående tema; folkehelse, miljø og klima samt mangfold. Og målet er at de gjennomgående temaene skal gjenspeiles i målsettingene i samfunnsplanens i alt åtte innsatsområder. Gjennomgående tema skal også belyses og ivaretas i underordnet planverk i kommunen.

Folkehelsearbeidet som sådan er godt beskrevet, med den sosiale helsemodellen som utgangspunkt. Med bakgrunn i denne er det grunn til å minne om at det er mye folkehelse også i de to andre temaene, mangfold og miljø og klima, som en sterk påvirkningsfaktor på helse.

Alle innsatsområdene viser til status på det enkelte område samt både hovedmål og delmål for området. Handlingene er lagt til de ulike kommunedelplanene og temaplaner. Deriblant er kommunens folkehelseplan (2014-2025) som er under revidering. Den er hovedsakelig viet levevaner og helsetilstand som inaktivitet, usunt kosthold, tobakk, rusbruk og psykiske helseplager. Det er ikke udelt fordelaktig å i så stor grad knytte folkehelsearbeidet til levevaner. Nesten alle kommunedel- og temaplanene inneholder viktige påvirkningsforhold for innbyggernes helse. Kunsten er både å se og sette alle tiltakene som framkommer i handlingsdelene til de åtte innsatsområdene i sammenheng.

Samfunnsdelen er den «egentlige» folkehelseplanen. Egen folkehelseplan er ikke en lovpålagt oppgave, og det kan være bra å på nytt drøfte nødvendigheten av den og eventuelt innholdet i den med bakgrunn i kommunenes «Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer for helse».

Innbyggerinvolveringen, selve grunnmuren i folkehelsearbeidet, er bra – ikke minst av barn og unge. Vi minner om viktigheten av å fortsette involveringen hele løpet – fra idé til handling.

Næring

Kapitlet om verdiskaping og næringsliv gir en god beskrivelse av næringslivet i kommunen. Det er tydelig hva som er Inderøy sine styrker og at kommunen ønsker å bygge videre på disse, dette er fornuftig. Fokus på kompetanse og rekruttering i næringslivet er også positivt. Når det gjelder næringsareal så er det helt riktig å se dette i en regional sammenheng, slik kommunen gjør. På eksisterende næringsareal, og ved etablering av nye, bør man tilstrebe samlokalisering av virksomheter som kan utnytte hverandres ressurser, dette for å redusere ressursbruken til hver enkelt

aktør. Kommunen bør også se på potensialet for mer effektiv arealbruk på eksisterende næringsarealer før man etablerer nye.

Reiseliv- og opplevelsenæring

I reiselivs- og opplevelsesnæringsssammenheng er Den Gyldne Omvei en suksesshistorie i trøndersk reiseliv. Den bør fortsatt være en spydspiss i Inderøys reiselivsutvikling. Det regionale reiselivssamarbeidet på Innherred anses som viktig for å kunne videreutvikle næringen. Reiselivsutvikling er et langsiktig arbeid som krever forutsigbarhet. Reiselivs- og opplevelsesnæringene er også viktige for utviklingen av Inderøy, og Innherred, som attraktiv bo- og arbeidsmarkedsregion. Næringene kan motvirke en uønsket og sentraliserende samfunnsutvikling fordi de skaper lokale arbeidsplasser og attraktive tilbud for lokalbefolkningen. Inderøy kommune bør bruke disse næringene som verktøy og motor i lokal samfunnsutvikling.

Landbruk

Landbruket, med komplette verdikjeder, er viktig for Trøndelag. Innherred har en tredel av samlet verdiskaping fra primærjordbruket i Trøndelag. Melka har størst betydning for verdiskapinga, etterfulgt for de kraftfôrkrevende produksjonene. Regionen har en betydelig næringsmiddelindustri. Av kommunene har Inderøy størst landbruks-avhengighet, med 22 prosent av samla sysselsetting innenfor landbruksrelatert virksomhet (2015). Med 21 prosent av bruttoproduktet fra primærskogbruket i Trøndelag, er skogbruket ei sentral næring på Innherred. Skogressursen genererer stor verdiskaping og mange arbeidsplasser innen regionens skog- og treindustri. Viktigheten av de naturressursbaserte sektorene synliggjøres på en god måte i planforslagets kapittel 7.2 Verdiskaping og næringsliv, både gjennom hoved- og delmål.

Klima

Kommunen har valgt miljø og klima som et gjennomgående tema for alle innsatsområdene i kommunens samfunnsdel, noe vi synes er positivt. Samfunnsdelen beskriver samfunnssikkerhet og beredskap med tanke på klimaendringer. I de øvrige kapitlene er imidlertid ikke miljø og klima godt nok dekket som et gjennomgående tema.

Med henvisning til Regional strategi for klimaomstilling vil vi peke på noen elementer som kunne styrket planforlaget:

I kapittel 7.2 (Verdiskaping og næringsliv) er det satt som delmål at kommunen skal ha en viktig rolle innen rådgiving og tilrettelegging for å styrke og utvikle næringslivet med fokus på miljø- og klimavennlige løsninger. Vi vil her særlig nevne utslippsfri løsninger i alle sektorer og hvordan kommunen kan bidra til å øke sirkularitet i næringer (jf. delmål i Regional strategi for klimaomstilling). Som eksempel kan nevnes infrastruktur for elektrifisering/nullutslippsteknologi for fritidsbåter i forbindelse med «Den gyldne fjordvei». I sammenheng med utvikling av fritidseiendommer og grønn fritid er arbeidet som skjer på Oppdal og www.gronnhyttelab.no muligens relevant.

Satsingen på lokalmat og matkultur har ikke bare potensial knyttet til reiselivsaktiviteter, men også med tanke på befolkning og levekår. Å legge til rette for økt bruk av lokalmat på offentlige institusjoner er viktig, med tanke både på næringsutvikling og folkehelse. I beskrivelsen av det gode samarbeidet med frivilligheten ligger det også næringsutviklingsmuligheter innen reparasjon og gjenbruk. Inderøy kommune som innkjøper/kunde kan også bidra til å ta i bruk og utvikle nye miljø- og klimavennlige teknologier, produkter og løsninger.

Fylkeskommunen som skoleeier

Fylkeskommunen er eier av Inderøy videregående skole som har et tilbud innen musikk, dans og drama, studieforberedende og helse og sosialfag. Det er positivt at fylkeskommunen blir trukket frem som en samarbeidspartner for å sikre at flest mulig gjennomfører videregående opplæring. At flest mulig fullfører videregående skole er et viktig sted for å få flest mulig innbyggere i arbeid og for å bygge kompetanse kommunen trenger.

Kulturminner

Inderøy kommune har et mangfold av kulturminner fra både eldre og nyere tid, av både lokal, regional og nasjonal verdi. Kommunen selv har bl.a. gjort kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap til et av flere satsningsområder i sin kommunedelplan for miljø fra 2015.

Kulturmiljø og kulturlandskap er en positiv ressurs og et viktig premiss for videreutvikling av lokal identitet, bolyst, reiseliv og næringsutvikling i kommunen. Fylkeskommunen ønsker å være en medspiller for kommunen i denne utviklingen.

Trøndelag fylkeskommune arbeider med en ny regional plan for kulturmiljø for et samlet Trøndelag, som skal vedtas nå i 2021. Vi oppfordrer Inderøy kommune til å delta aktivt i utformingen av denne planen når den kommer på høring.

Oppsummering

Vi ønsker Inderøy kommune lykke til i det videre arbeidet med å bruke samfunnsdelen i videre utvikling av kommunen og som grunnlag for prioritering og forankring av det gode arbeidet kommunen gjør for innbyggerne.

Statensvegvesen:

«Statens vegvesen har ansvar for å påse at føringene i Nasjonal transportplan, statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, vegnormalene og andre nasjonale og regionale arealpolitiske føringer blir ivaretatt i planleggingen. Vi uttaler oss videre som forvalter av riksveg og som faglig sektormyndighet for vegtransport.

Med bakgrunn i redusert bemanning og tilhørende kapasitetsutfordringer, ser vi oss for tiden dessverre nødt til å prioritere høringsuttalelser til areal- og reguleringsplaner. Vi er klar over at mange premisser for slike planer blir lagt i kommuneplanens samfunnsdel, og velger derfor å knytte noen generelle betraktninger til saken.

Arealdelen og oppfølgende detaljplanlegging gir nærmere rammer for arealdisposisjoner, og blir operative verktøy for hvordan samfunnsdelens målsettinger skal søkes oppfylt. Vi vil bidra konstruktivt og aktivt til dette med utgangspunkt i nasjonale forventninger og statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SPR-BATP).

Nullvisjonen er vedtatt av Stortinget, og trygge veg- og trafikk løsninger er både folkehelse- og trafiksikkerhetstiltak. Statens vegvesen ønsker derfor at kommunene skal styrke det lokale skade- og ulykkesforebyggende arbeidet, med særlig fokus på trafiksikkerhet for myke trafikanter. Samfunnsdelen kan derfor med fordel være tydelig på at målsettinger og strategier som legger premisser for senere arealbruk, skal sikre at foreslått arealbruk:

- ✓ *Bidrar til trygge løsninger for alle trafikanter, særlig gående og syklende*
- ✓ *I minst mulig grad innebærer infrastruktur som betinger økt bruk av personbil*
- ✓ *Muliggjør bruk av miljøvennlige transportformer som bærende prinsipp.*

Statens vegvesen opplever dialogen med Inderøy kommunes planadministrasjon som tett og god, og vi føler oss trygg på at samarbeidet sikrer gode vilkår for best mulig resultat i de oppfølgende arealplanprosesser.»

Innbyggerundersøkelsen:

I tillegg til innkomne høringsuttalelser, har det blitt holdt to teammøter med kommunestyret. Innspillene fra disse møtene er innarbeidet i hele dokumentet. Videre har vi innarbeidet innbyggerundersøkelsen i dokumentet. I denne undersøkelsen ble Den Gyldne Omvei trukket fram som en av de viktigste utviklingstiltakene som er gjennomført de siste ti årene. Videre ser vi at

Akset, turister, næringsutvikling og sentrumsutvikling er punkter som blir trykket fram av veldig mange.

Av svarene fra spørreundersøkelsen ser vi at de fleste gir uttrykk for at Inderøy er en god kommune å bo i, samt at særpreget må fortsette. Man ønsker ei videre satsning på barn og unge, det har skjedd mye bra her, og denne satsningen må fortsette. Det settes stor pris på kulturlivet, skole og naturen i Inderøy. Det er et stort ønske om langt flere møteplasser, med tilgang til wifi som særlig er tilrettelagt for ungdommene. Det har skjedd mye bra på Straumen de siste årene, dette applauderes samtidig som det pekes på at nå må hele kommunens tas i bruk slik at også bygdene videreutvikles mer. Det er en oppfatning at det må satses på flere boliger, og lave etableringskostnader til unge og barnefamilier. Så pekes det på høy eiendomsskatt, for dårlige kommunale veier og tilstrekkelig vannforsyning som kan benyttes til mer enn drikkevann. Turstier, og da særlig Inderøyturer, pekes på som særlig positive tiltak.

Konklusjon

Dagens samfunnsdel videreføres i store trekk. Der er likevel et tydeligere fokus på tema som mangfold, folkehelse, miljø og klima enn det som har vært tidligere. Innkomne uttalelser uttrykker seg i hovedsak positivt til de innsatsområder og målsettinger kommunen har lagt i planen.

Høringsuttalelsene gir ikke grunnlag for vesentlige endringer i selve planutkastet. Kommunen har imidlertid lagt vekt på hovedtrekkene i innbyggerundersøkelsen og de innspilla kommunen fikk der.